

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/172/2017
Identifikačné číslo spisu:	6111220146
Dátum vydania rozhodnutia:	28.04.2021
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:6111220146.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Z. Z. W., bývajúceho v U. U., J. č. XX, zastúpeného spoločnosťou AKSK, s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Nám. SNP č. 15, IČO: 36 859 711, proti žalovanej HARMONY REAL s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Lazovná č. 69, IČO: 36 774 928, zastúpenej spoločnosťou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova č. 8, IČO: 36 853 186, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 7 C 181/2011, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. septembra 2016 sp. zn. 16 Co 126/2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. septembra 2016 č. k. 16 Co 126/2015-888 a tiež rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 5. decembra 2014 č. k. 7 C 181/2011-727 a vec vracia Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa pôvodnou žalobou domáhal určenia, že pôvodný žalovaný EFEKT - PRIM, s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Horná č. 91, IČO: 31 623 115 (ďalej len „EFEKT - PRIM s.r.o.“) je jediným výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných v katastri nehnuteľnosti Správy katastra Banská Bystrica, katastrálne územie U. U. na liste vlastníctva č. XXXX ako pozemky registra „C“ parcely č. XXXX/XX, zastavané plochy a nádvoria o výmere 311 m², parcely č. XXXX/XX, zastavané plochy a nádvoria o výmere 382 m², stavba so súpisným číslom XXX označená ako „Prevádzková budova“ postavená na pozemku parcely č. XXXX/XX a spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 19/20 z celku na nehnuteľnostiach zapísaných v katastri nehnuteľností Správy katastra Banská Bystrica, katastrálne územie U. U. na liste vlastníctva č. XXXX ako pozemky registra „C“ parcely č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria o výmere 5.110 m², parcely č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria o výmere 602 m², stavba so súpisným číslom XXXX označená ako „Výr. hala, dielňa“ postavená na pozemku parcely č. XXXX/X, ktoré sú zapísané na žalovanú 2/ (ďalej len „predmetné nehnuteľnosti“). Po pripustení zmeny žaloby súdom (uznesenie z 28. mája 2012, č. l. 101) sa žalobca domáhal určenia, že predmetné nehnuteľnosti patria do majetku po zrušenej a vymazanej spoločnosti EFEKT - PRIM s.r.o., nakoľko k ich prevodu na žalovanú 2/ došlo na základe zmluvy uzatvorenej v rozpore s dobrými mravmi, zmluvou

z 5. septembra 2011 (č. l. 295), pričom takýto úkon bol realizovaný výlučne s cieľom znemožniť uspokojenie pohľadávky žalobcu z majetku spoločnosti EFEKT - PRIM s.r.o.

2. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 5. decembra 2014 č. k. 7 C 181/2011-727 a/ návrh žalovanej na prerušenie konania z 28. novembra 2014 zamietol; b/ určil, že nehnuteľnosti zapísané v katastri nehnuteľností Správy katastra Banská Bystrica, katastrálne územie U. U. na liste vlastníctva č. XXXX ako pozemky registra „C“ parcely č. XXXX/XX, zastavané plochy a nádvoria o výmere 311 m², parcely č. XXXX/XX, zastavané plochy a nádvoria o výmere 382 m², stavba so súpisným číslom XXX označená ako „Prevádzková budova“ postavená na pozemku parcely č. XXXX/XX patria do majetku po zrušenej a vymazanej spoločnosti EFEKT - PRIM, s.r.o.; c/ určil, že spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 19/20 z celku na nehnuteľnostiach zapísaných v katastri nehnuteľností Správy katastra Banská Bystrica, katastrálne územie U. U. na liste vlastníctva č. XXXX ako pozemky registra „C“ parcely č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria o výmere 5.110 m², parcely č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria o výmere 602 m², stavba so súpisným číslom XXXX označená ako „Výr. hala, dielňa“ postavená na pozemku parcely č. XXXX/X patria do majetku po zrušenej a vymazanej spoločnosti EFEKT - PRIM s.r.o.; d/ o trovách konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že k svojmu rozhodnutiu dospel na základe riadne zisteného skutkového stavu, žalobca v konaní preukázal naliehavý právny záujem na určovanom petite, preukázal, že zmluva uzatvorená dňa 5. septembra 2011 medzi spol. EFEKT - PRIM s.r.o. a HARMONY REAL s.r.o. je absolútne neplatná. Konanie týchto spoločností pri uzatváraní tejto kúpnej zmluvy, ktorou došlo k prevodu predmetných nehnuteľností nemožno považovať za konanie v súlade s dobrými mravmi. Došlo tak k úmyselnému, zámernému konaniu uspokojiť prednostne len jedného veriteľa a takéto konanie je konaním v rozpore dobrými mravmi, a teda ide o absolútne neplatný právny úkon, ktorý nemôže vyvolať žiadne právne následky.

3. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 29. septembra 2016 sp. zn. 16 Co 126/2015 napadnutý rozsudok okrem výroku, ktorým súd prvej inštancie návrh žalovanej na prerušenie konania zamietol, potvrdil; výrok rozsudku, ktorým súd prvej inštancie návrh žalovanej na prerušenie konania zamietol, ponechal nedotknutý; žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo vydané na základe správne a dostatočne zisteného skutkového stavu, ktorý súd prvej inštancie správne právne posúdil, svoje úvahy náležite a v potrebnom rozsahu odôvodnil.

3.1. Súdom prvej inštancie bol zistený naliehavý právny záujem určovacej žaloby, správne vychádzal zo zistenia, že žalobca je právnym nástupcom obchodnej spoločnosti INCOM spol. s r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Skuteckého č. 28, IČO: 00 650 366 (ďalej len „INCOM spol. s r.o.“), ktorá mala voči dlžníkovi STAVEX, spol. s r.o. „v likvidácii“, so sídlom v Banskej Bystrici, Lazovná č. 69, IČO: 00 652 881 (ďalej len „STAVEX, spol. s r.o.“), pohľadávky priznané rozhodnutiami Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 1 Rob 1810/94 z 18. novembra 1994 v sume 845.875,70 Sk (28.077,90 €) a sp. zn. 20 Cb 1762/94 zo 16. februára 1995 v sume 149.736 Sk (4.970,43 €), že na žalobcu boli postúpené pohľadávky, pre ktoré bola vyslovená neúčinnosť právneho úkonu prevodu sporných nehnuteľností zo spoločnosti STAVEX, spol. s r.o., na spoločnosť EFEKT - PRIM, s.r.o. (v konaní 64 Cb 210/96) a že po zániku dlžníka STAVEX, spol. s r.o., má žalobca právo na náhradu voči tomu, kto mal z neúčinného úkonu prospech. V súdnom konaní nebolo sporným, že pohľadávky priznané právnenému predchodcovi žalobcu boli prihlásené do konkurzného konania na Krajskom súde v Banskej Bystrici proti úpadcovi STAVEX, spol. s r.o., sp. zn. 36-24K 1/96, kde boli evidované ako konkurzná prihláška pod por. č. 34. Podľa rozvrhového uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 36-24K 1/96 z 18. decembra 2009 (str. 17) neboli uspokojené pohľadávky III. triedy a to pohľadávka veriteľa 34A (J.. N. G.), prihlásená a uznaná v sume 33.048,23 €, rovnako tiež pohľadávka veriteľa 34B (H. J. D.), prihlásená a uznaná v sume 23.575 €. Odvolací súd za správny tiež považoval záver, že v prípade určenia vlastníckeho práva sporných nehnuteľností spoločnosti EFEKT - PRIM, s.r.o., môže dôjsť k uspokojeniu vymáhateľnej pohľadávky žalobcu v rámci dodatočnej likvidácie majetku tejto spoločnosti podľa § 75a zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej len „Obchodný zákonník“). Súd prvej inštancie tiež správne zistil, že obchodná spoločnosť EFEKT - PRIM, s.r.o., predajom sporných

nehnuteľností zmluvou z 5. septembra 2011 neodôvodnene uprednostnila žalovanú, ktorá sporné nehnuteľnosti nekupovala za účelom podnikania, ale na vyrovnanie pohľadávky kupujúceho zo zmenky jej započítaním na kúpnu cenu. Spoločnosť EFEKT - PRIM, s.r.o., od roku 2001 nevykonávala žiadnu činnosť a nemala iný majetok, z ktorého by žalobca mohol svoju pohľadávku uspokojiť. Spoločnosť EFEKT - PRIM, s.r.o., z predchádzajúcich rozhodnutí vydaných v konaniach sp. zn. 64 Cb 210/1996, 7 C 108/2008 a 16 C 191/2004 (15 Co 242/2006), v ktorých vystupovala ako účastník konania vedela, že žalobca tieto konania viedol, aby dosiahol uspokojenie pohľadávky z neúčinného právneho úkonu. Zmluvu z 5. septembra 2011 za žalovanú (HARMONY REAL, s.r.o.), podpisoval konateľ D. R. a za spoločnosť EFEKT - PRIM, s.r.o., konal Z. H. R. D. R. bol zaťom Z. H. R., ktorý ako konateľ vedel, že spoločnosť EFEKT - PRIM, s.r.o., nebola schopná splácať svoje záväzky, bola v predĺžení, ale návrh na konkurz spoločnosti nepodal. Svedkyňa J. T. - účtovníčka žalovanej uviedla, že D. R. dotoval spoločnosť HARMONY REAL, s.r.o. K zistenému opakovanému prevodu nehnuteľností zo spoločnosti EFEKT - PRIM, s.r.o., došlo medzi spriaznenými osobami, kupujúci a predávajúci konali v zhode s úmyslom ukrátiť žalobcu, takéto konanie nebolo v súlade s dobrými mravmi a z toho dôvodu je zmluva z 05. septembra 2011 uzavretá medzi predávajúcim EFEKT - PRIM, s.r.o., a kupujúcim HARMONY REAL, s.r.o., absolútne neplatný právny úkon, ktorý nemohol vyvolať zamýšľané právne účinky.

3.2. K námietke žalovanej týkajúcej sa premlčania pohľadávok podľa § 408 Obchodného zákonníka odvolací súd uviedol, že pohľadávky žalobcu, priznané právoplatnými súdnymi rozhodnutiami (1 Rob 1810/94, 20 Cb 1762/94), vyplývali z obchodnoprávneho vzťahu a že plynutie premlčacej doby sa spravuje § 408 ods. 1 Obchodného zákonníka. Z konkurznej prihlášky č. 34 a exekučného spisu 1 Er 1957/11 vyplýva, že platobný rozkaz 1 Rob 1810/94 z 18. novembra 1994 bol odôvodnený faktúrou č. 0894 z 1. apríla 1994 so splatnosťou 10.04.1994, rozsudok 20 Cb 1762/94-51 zo 16. februára 1995 a Notárska zápisnica N 112/97, Nz 107/97 boli odôvodnené zmluvou o dielo a faktúrou 07/94 so splatnosťou 15. marca 1994, ďalej faktúra 11/94 so splatnosťou 08. mája 1994, faktúra 26/94 z 11. júla 1994. Je preto zrejmé, že pohľadávky pôvodného právneho predchodcu žalobcu proti dlžníkovi STAVEX, s. r. o., vznikli v roku 1994 z obchodnoprávneho vzťahu. Premlčacia doba začala plynúť podľa splatnosti jednotlivých faktúr a desaťročná premlčacia lehota podľa § 408 ods. 1 Obchodného zákonníka by uplynula ešte v roku 2004. Odvolací súd vychádzal zo zistenia, že žalobca (jeho právni predchodcovia) nemali možnosť v zmysle § 408 ods. 2 Obchodného zákonníka uvedené pohľadávky priznané súdnym rozhodnutím vykonať z dôvodu konkurzného konania na majetok dlžníka STAVEX, s.r.o., (36-24K1/96). Uvedená prekážka nastala vyhlásením konkurzu 04. novembra 1997 a trvala do zrušenia konkurzu 24. júna 2010. Nebolo sporné, že právo na peňažné plnenie bolo žalobcovi, resp. jeho právnenému predchodcovi INCOM, s.r.o., priznané súdnymi rozhodnutiami 1 Rob 1810/94 a 20 Cb 1762/94 pred vyhlásením konkurzu na dlžníka STAVEX, s.r.o., a že v konkurznom konaní nebol uspokojený. Ešte počas uvedeného konkurzného konania sa žalobca musel domáhať právnych nárokov odôvodnených zachovaním práva na peňažnú náhradu voči spoločnosti EFEKT - PRIM, s.r.o., ktorá mala z neúčinného právneho úkonu prospech, a to v konaní Okresného súdu Banská Bystrica 16 Co 191/2004, v ktorom Krajský súd Banská Bystrica rozsudkom 15 Co 242/2006 zo 04. apríla 2007 vyslovil neplatnosť kúpnej zmluvy, ktorou spoločnosť EFEKT - PRIM, s.r.o., previedla sporné nehnuteľnosti na J. T. a v konaní 7 C 108/2008 v ktorom súd rozsudkom zo 14. júla 2010 určil, že spoločnosť EFEKT - PRIM, s.r.o., je vlastníkom sporných nehnuteľností, keď uvedený rozsudok bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu Banská Bystrica 16 Co 250/2010 zo 06. júla 2011. Zo strany žalobcu bolo v konaní preukázané, že aj po zrušení konkurzu a výmaze dlžníka STAVEX, spol. s r.o., z obchodného registra (28. január 2011) úspešne viedol súdne konania, ktoré boli predpokladom toho, aby sa žalobca mohol domáhať uspokojenia pohľadávky z majetku spoločnosti EFEKT - PRIM, s.r.o., ktorá mala z neúčinného právneho úkonu prospech. Rozsudok sp. zn. 64 Cb 210/96, ktorým bola vyslovená neúčinnosť právneho úkonu, nadobudol právoplatnosť 18. septembra 2001 v spojení s rozsudkom sp. zn. 43 Cob 86/00. Žalobcom bolo v konaní tiež preukázané, že osoby, ktoré spornými právnymi úkonmi prevádzali sporné nehnuteľnosti z majetkovej sféry spoločnosti EFEKT - PRIM, s.r.o., museli mať vedomosť o tom, že spoločnosť EFEKT - PRIM, s.r.o., bola dotknutá neúčinnosťou kúpnej zmluvy z 27. februára 1995, ktorou sama sporné nehnuteľnosti nadobudla. Z exekučného spisu sp. zn. 1 Er 1957/11 vyplynulo, že bezprostredne po právoplatnosti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici 16 Co 250/2010 zo 6. júla 2011 žalobca podal návrh na vykonanie exekúcie proti povinnému EFEKT - PRIM, s.r.o., ktorý bol exekučnému súdu doručený 9. septembra 2011 a proti žalovanej uplatnil právo

na súde v posudzovanej veci 13. septembra 2011. Žalobca, teda začal konanie na uspokojenie svojho práva v lehote troch mesiacov odo dňa, keď sa konanie mohlo začať podľa § 408 ods. 1, ods. 2 Obchodného zákonníka a ani z toho dôvodu námietka premĺčania nebola dôvodná.

3.3. Vo vzťahu k ostatným uplatneným námietkam žalovanej v odvolaní, odvolací súd uviedol, že ani tieto nie sú dôvodné. Vo vzťahu k zverejneniu oznámenia v Obchodnom vestníku o začatí konania o zrušení spoločnosti EFEKT - PRIM, s.r.o., bez likvidácie, bolo podstatné to, že žalobca viedol v tomto čase sporové aj exekučné konanie, preto nie je správny záver, že pred výmazom spoločnosti neuplatnil žiadnu z pohľadávok. Nie je prekážkou vydania súdneho rozhodnutia ani skutočnosť, že sporné nehnuteľnosti boli prikázané do vlastníctva spoločnosti, ktorá v čase vyhlásenia rozhodnutia neexistovala, lebo príslušný odbor katastra nehnuteľností vykoná zápis právoplatného súdneho rozhodnutia a neposudzuje otázky hmotného práva (vlastnícke právo, dodatočná likvidácia majetku), o ktorých je príslušný rozhodnúť iba súd. Ani záložné práva zapísané na sporných nehnuteľnostiach v prospech tretej osoby neboli prekážkou vydania rozhodnutia, lebo aj tieto práva môžu byť uplatnené v dodatočnej likvidácii. Naliehavý záujem žalobcu na určení vlastníctva nezanikol ani zložením peňažného plnenia do súdnej úschovy, lebo žalovaná spochybňuje právo žalobcu na toto plnenie. K spochybňovaniu skutkových záverov súdu prvej inštancie žalovanou ohľadne výsluchu svedkov, odvolací súd uviedol, že vypočutí svedkovia nevyvrátili záver o tom, že zmluva o prevode sporných nehnuteľností bola uzavretá v rozpore s dobrými mravmi.

3.4. Výmazom pôvodného dlžníka STAVEX, spol. s r.o., zanikla možnosť uspokojenia pohľadávky z predaja sporných nehnuteľností. Žalobca v zmysle § 42b ods. 4 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) preukázal, že stratil možnosť uspokojiť svoju pohľadávku proti svojmu dlžníkovi, spoločnosti STAVEX, spol. s r.o., ktorá zanikla po zrušení konkurzu. Žalobcovi zostal zachovaný nárok na peňažnú náhradu voči spoločnosti EFEKT- PRIM, s.r.o., ktorá nadobudla sporné nehnuteľnosti na základe neúčinného právneho úkonu. Neúčinnosť právneho úkonu bola vyslovená rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní sp. zn. 64 Cb 210/1996. Žalobca preukázal, že spoločnosť EFEKT- PRIM, s.r.o., sporné nehnuteľnosti previedla na žalovanú absolútne neplatnou zmluvou, lebo tak konala v úmysle vyhnúť sa splneniu záväzku a tento úmysel musel byť zmluvným stranám známy, pretože boli personálne a majetkovo prepojené. Na tom nič nemení skutočnosť, že žalovaná pohľadávku žalobcu už čiastočne uhradila v exekučnom konaní sp. zn. 3 Er 962/2004.

4. Proti uvedenému rozsudku podala žalovaná dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Prípustnosť jednotlivých dovolacích dôvodov odôvodnila nasledovne.

4.1. Namietaný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) vidí žalovaná v súvislosti s prijatým záverom súdu, ktorý vyhovel určovacej žalobe, hoci meritórny rozsudok nemá spôsobilosť vyvolať akékoľvek relevantné zmeny v právnom postavení žalobcu. Súd zároveň vyhovel žalobe, ktorou sa veriteľ - žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva osoby, ktorá mala prospech z odporovateľného úkonu (EFEKT-PRIM), a ktorá ďalej previedla vlastnícke právo k veci na inú osobu. V súlade s ustálenou judikatúrou dovolacieho súdu (R 17/1972, sp. zn. 2 MCdo 20/2017, 2 Cdo 163/2005, 1 Cdo 91/2006, 2 Cdo 28/2009) nie je naliehavý právny záujem na určení daný v prípade, ak by sa v požadovanom určení právne postavenie žalobcu nijako nezmenilo, resp. ak rozsudok nemá pre žalobcu reálny právny význam. Veriteľ (žalobca), ktorý s úspechom odporoval právnomu úkonu podľa § 42a zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), má voči tomu, kto mal z tohto úkonu prospech (EFEKT-PRIM), právo na náhradu v peniazoch, ak sa uňho nenachádza vec nadobudnutá týmto úkonom. Veriteľ sa z tohto dôvodu nemôže úspešne domáhať určenia neplatnosti zmluvy, ktorou vlastník (ktorý mal z odporovateľného úkonu prospech) previedol vec na tretie osoby - žalované (R 110/1998). V zmysle uvedeného podľa názoru žalovanej mala byť žaloba zamietnutá pre neexistenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, ako aj pre neprípustnosť požadovaného určenia.

4.2. Nesprávne právne posúdenie pri prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vidí v konštatovaní súdu, keď určil vlastnícke právo osoby, ktorá nebola účastníkom určovacieho konania. Súd vychádzal zároveň z predpokladu, že určením odporovateľnosti úkonu podľa § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka vzniká veriteľovi bez ďalšieho neobmedzený nárok na peňažnú náhradu voči

tretej osobe, ktorá mala z odporovateľného úkonu prospech. Podľa súdu právo z odporovateľného úkonu zostáva veriteľovi zachované, aj keď dlžník zanikol bez právneho nástupcu, pohľadávka voči dlžníkovi je premŕčaná a rovnako aj keď zanikla osoba, ktorá mala z odporovateľného úkonu prospech. Podľa názoru žalovanej nesprávnosť týchto záverov spočíva v tom, že v konaní nemožno rozhodnúť o určení práva bez procesnej účasti nositeľa tohto subjektívneho práva. Zároveň právo na peňažnú náhradu pri odporovateľnom úkone musí veriteľ uplatniť žalobou, keďže zo samotného určenia odporovateľnosti právneho úkonu nárok na peňažnú náhradu voči tretej osobe nevyplýva. Právo na peňažnú náhradu je pritom potrebné uplatniť v odporovom konaní, ktoré začalo najneskôr do troch rokov od uskutočnenia odporovateľného právneho úkonu, inak dochádza k jeho preklúzii ex lege. Navyše práva vyplývajúce z odporovateľnosti právneho úkonu nemožno uplatniť, ak dlžník vymáhateľnej pohľadávky zanikol bez právneho nástupcu, vymáhateľná pohľadávka je premŕčaná a rovnako ak už zanikla (bez právneho nástupcu) aj tretia osoba, ktorá mala z odporovateľného úkonu prospech. Podľa názoru žalovanej uvedené právne otázky neboli doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené.

4.3. Napokon rozdielnosť rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP) namieta v súvislosti s nesprávnym právnym posúdením veci súdu, ktoré spočívalo v tom, že súd vychádzal zo skutočnosti, že veriteľ po úspešnom odporovaní právneho úkonu podľa § 42a a nasl. Občianskeho zákonníka má voči tretej osobe priamy exekučný titul, na základe ktorého môže voči tretej osobe iniciovať exekúciu, resp. priamo uplatňovať svoju pohľadávku. Nesprávnosť tohto záveru spočíva podľa žalovanej v tom, že existencia exekučného titulu voči tretej osobe, ktorá mala z odporovateľného úkonu prospech, nie je daná. Odporový rozsudok nie je sám osebe exekučným titulom. Žalovaná z odporového rozsudku je iba povinná strpieť v exekúcii vedenej na dlžníka predaj toho, čo odporovateľným úkonom ušlo z majetku dlžníka. Prevažná časť rozhodnutí dovolacieho súdu tento záver akceptuje (R 88/2001, R 5/2008, sp. zn. 3 MCdo 15/2010), iná minoritná časť, tento záver neguje (sp. zn. 4 Cdo 32/2003, 3 MCdo 5/2008).

4.4. S poukazom na vyššie uvedené navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní uplatnil svoju revíziu kompetenciu a aby dovolaniu v celom rozsahu vyhovel.

5. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že odvolací súd žalovanou uplatnené námietky v dovolaní vyriešil a posúdil správne, navrhuje preto, aby Najvyšší súd dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietol.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala za účinnosti CSP v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) procesná strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 419 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale tiež dôvodné.

7. Dovolanie je v CSP upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu.

7.1. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu [k tomu porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu napríklad sp. zn. 1 Cdo 238/2013, 3 Cdo 44/2016, 5 Cdo 264/2014, 8 Cdo 13/2016 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza v zátvorke odkaz na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To

znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

9. Rozhodnutia, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 420 a § 421 CSP. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z oboch ustanovení. Ustanovenia CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, výslovne neupravujú, či prichádza do úvahy takéto súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania.

10. V danom prípade vyvodila žalovaná prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

10.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10.2. Otázkou relevantnou z hľadiska tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (nie otázka skutková). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (1 Cdo 126/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 132/2017, 4 Cdo 207/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 221/2017).

10.3. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 38/2019, 4 Cdo 32/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 25/2018, 8 Cdo 100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

11. Žalovaná v dovolaní výslovne uviedla, že prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP.

11.1. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 123/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétného stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

11.2. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ uviesť,

ako mala byť táto otázka správne riešená.

11.3. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami: ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, v jej riešení dovolacími senátmi sa ale prezentuje nejednotnosť brániaca vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo 78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že v takom prípade je dovolateľ „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“.

11.4. Dovolací súd, dospel k záveru, že prvostupňový ako aj odvolací súd sa dôsledne neriadili doterajšou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, vo veciach týkajúcich sa preukazovania naliehavého právneho záujmu pri určovacej žalobe, ak sa na právnom postavení žalobcu nič nemení a rozhodnutie nemá spôsobilosť vyvolať relevantné zmeny na právnom postavení žalobcu. V danom prípade mal veriteľ (žalobca), ktorý úspešne odporoval právnomu úkonu medzi spoločnosťami STAVEX, s.r.o. a EFEKT-PRIM, s.r.o. právo na plnenie jednak voči spoločnosti STAVEX, s.r.o. a po jeho zániku voči tomu, kto mal z neúčinného úkonu prospech, teda zrejme spoločnosti EFEKT-PRIM, s.r.o.

11.5. Základným predpokladom, aby sa súd zaoberal otázkou neplatnosti v rámci určovacej žaloby, je preukázanie naliehavého právneho záujmu na takomto určení. Podľa výkladu podávaného ustálenou súdnou praxou dovolacieho súdu je naliehavý právny záujem daný najmä tam, kde by bez požadovaného určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo by sa jeho postavenie stalo neistým. Žaloba preto spravidla nemôže byť opodstatnená tam, kde možno žalovať na splnenie povinnosti. Určovacia žaloba je skôr preventívneho charakteru a má miesto jednak tam, kde jej pomocou možno eliminovať stav ohrozenia práva či neistoty v právnom vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, a jednak v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnjšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravy, tvoriace určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Tieto funkcie korešpondujú s podmienkou naliehavého právneho záujmu. Ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že ich určovacia žaloba bude plniť, nebude ani právny záujem na takomto určení. V danom prípade mal veriteľ (žalobca) jednak právo domáhať sa uspokojenia svojich pohľadávok z majetku spoločnosti STAVEX, s.r.o. a ak by bol neúspešný tak z majetku spoločnosti EFEKT-PRIM, s.r.o., prípadne ďalšieho nadobúdateľa nehnuteľnosti, ktoré boli nadobudnuté z prvotne úspešného odporovateľného právneho úkonu medzi spoločnosťami STAVEX, s.r.o. a EFEKT-PRIM, s.r.o., a to žalobou na plnenie.

11.6. Zároveň dovolací súd poznamenáva, že podľa § 42a ods. 1 OZ súd určuje len to, že dlžníkove právne úkony, ak ukracujú uspokojenie veriteľovej vymáhanej pohľadávky, sú neúčinné len voči tomu veriteľovi, ktorý tento úkon úspešne odporoval a to len vo vzťahu k vymáhanej pohľadávke, nie k iným právnym vzťahom.

11.7. Najvyšší súd poznamenáva, že v súlade s ustálenou judikatúrou dovolacieho súdu (R 17/1972, sp. zn. 2 MCdo 20/2017, 2 Cdo 163/2005, 1 Cdo 91/2006, 2 Cdo 28/2009) nie je naliehavý právny záujem na určení daný v prípade, ak by sa v požadovanom určení právne postavenie žalobcu nijako nezmenilo, resp. ak rozsudok nemá pre žalobcu reálny právny význam.

11.8. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. septembra 2016 sp. zn. 16 Co 126/2015 zrušiť (ustanovenie § 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 5. decembra 2014 č. k. 7 C 181/2011-727 (ustanovenie § 449 ods. 2 CSP) a vec vrátil Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie (ustanovenie § 450 CSP).

12. Nesprávne právne posúdenie pri prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolací súd vzhľadom na to, že prvostupňový súd, ako aj odvolací súd sa dôsledne neriadili judikatúrou dovolacieho súdu pri skúmaní naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe, nepovažoval za

dôvodné a jeho rozhodnutie by bolo predčasné.

13. V časti dovolania, ktoré sa týkalo právnej otázky, či rozhodnutie o určení neúčinnosti právneho úkonu predstavuje priamo exekučný titul, na základe, ktorého možno viesť exekúciu voči osobe, ktorá mala z odporovateľného úkonu prospech, a to za účelom uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky, tak najvyšší súd ako súd dovolací poznamenáva, že prevažujúca judikatúra dovolacieho súdu (R 88/2001, R 5/2008, sp. zn. 3 MCdo 15/2010) akceptuje záver, že samo rozhodnutie o určení neúčinnosti právneho úkonu nepredstavuje priamo exekučný titul a tie rozhodnutia, ktoré potvrdzovali priamu existenciu exekučného titulu možno považovať za exces z doterajšej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú však nie je potreba zjednotiť.

14. Ak bolo rozhodnutie odvolacieho súdu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP); v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 1 a 3 CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.